

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

імені М.П. Драгоманова

ВЕЙ ЛІМІН

УДК 37.016:78(510) (477)

**Формування вокальної культури майбутнього
вчителя музики на основі традицій Китаю та України**

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕТАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня

кандидата педагогічних наук

Київ - 2011

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, м.Київ.

Науковий керівник -

кандидат педагогічних наук, професор
заслужений діяч мистецтв України
БОЛГАРСЬКИЙ Анатолій Георгійович,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, Інститут мистецтв,
заступник проректора-директора.

Офіційні опоненти:

доктор філософських наук, професор
МЄДНІКОВА Галина Сергіївна,
Інститут філософської освіти і науки
Національного педагогічного
університету імені М.П. Драгоманова,
професор кафедри культурології;

кандидат педагогічних наук, доцент
ВАСИЛЕНКО Людмила Михайлівна,
Мелітопольський державний
педагогічний
університет імені Б.Хмельницького,
доцент кафедри диригентського і
вокального мистецтва.

Захист відбудеться 14 грудня 2011 року о 14 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м.Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий 11 листопада 2011 р.

Вчений секретар

спеціалізованої вченої ради

А.В. Козир

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Стрімкі інтеграційні процеси у світовому освітньому просторі вимагають від сучасної системи вищої освіти озброїти її випускників комплексом синтезованих знань кращих культурних традицій інших народів світу з метою їх адаптації до національних традицій певної країни та використання педагогічного досвіду в різних формах педагогічної практики. Унікальність процесу обміну культурними надбаннями кожного соціуму стає закономірністю демократичних відносин міжнародного рівня, що дає можливість інтегрувати в єдиний культурно-освітній простір, обмінюватись цінними знаннями в різних галузях науки, освіти, мистецтва, техніки, стає додатковим соціально-економічним ресурсом та фактором нарощування духовного потенціалу суспільства, стратегічною основою розвитку високоосвіченої особистості майбутнього вчителя.

Китайські сучасні дослідники в галузі педагогічних наук (Ей Юй Хуа, Сяомань Чжу, Сяо Су та ін.), порушуючи питання стратегії розвитку китайської освіти звертають увагу на потребу педагогічної практики у розробці освітніх теорій, які б поєднувала кращі національні традиції і сучасні методи китайської освіти з досвідом передових зарубіжних країн цього напрямку. Найближче десятиріччя відзначається ними як дуже важлива для Китаю історична епоха, що характеризується “потребою суспільства у висококваліфікованих кадрах” [Ей Юй Хуа] і розвитком популярності в отриманні населенням вищої освіти.

Давні філософи (Аристотель, Аристид, Квінтіліан, Конфуцій, Плутарх та ін.), досвід музичних систем різних країн світу (З.Кодая, Б.Тричкова, А.Сузукі та ін.), дослідження сучасних педагогів (К.Судаков, Г.Маляренко), психологів (Л.Бочкарьов, І.Калмиков, Г.Шпет), підкреслюють, що саме вокальна культура вже на ранніх етапах розвитку дитини суттєво впливає на формування свідомості, мислення, відчуттів, оскільки мозок людини сприймає її з моменту народження.

Разом з тим, аналіз робіт з проблеми вокальної підготовки студентів свідчить, що зміст їх, в основному, стосується викладачів виконавських навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців до виконавської діяльності. Так в працях китайських (Ян Хун Нянь, Ціо Ли, Ма Ге Шунь, Сюй Дин Чжун), українських авторів (В.Антонюк, Б.Гнидь, Н.Гребенюк, Л.Дмитрієв, А.Саркісян, Ю.Юцевич та ін.) розглядаються загальні проблеми вокально-виконавського мистецтва. Крім того, розроблено питання оволодіння вокальною виконавською технікою (Н.Гребенюк, В.Ємельянов, Л.Дмитрієв, К.Матвєєва, А.Менабені, А.Саркісян, а також Гу Юй Мей, У Лин Фень, Чжен Сяо Ін, Чжоу Чжен Сун.), відпрацьовані методи та прийоми формування вокальних умінь та навичок.

Потребують наукового обґрунтування методичні шляхи співацької діяльності в загальноосвітніх закладах, а також впровадження у практику обмін досвідом вокальних шкіл світу, зокрема Китаю й України, особливо з

таких питань – як здійснюється процес розвитку, навчання студентів засобами вокального мистецтва, а саме: формування вокальної культури, розвиток вокального слуху, методика вокальної роботи над інтонацією, звукоутворенням, дикцією, а також особливості творчої взаємодії у системі: викладач-студент. Відсутність узагальнюючих праць з цих питань зумовили вибір теми дисертаційного дослідження *«Формування вокальної культури майбутнього вчителя музики на основі традицій Китаю та України»*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація входить до плану наукових досліджень кафедри методики музичного виховання та хорового диригування Національного педагогічного університету імені М.Драгоманова і складає частину наукового напрямку «Зміст, форми, методи фахової підготовки вчителів музики». Тема дисертації затверджена вченою радою НПУ імені М.Драгоманова (протокол № 14 від 24.06.2010 р.)

Мета дослідження полягає у розробці, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці методики формування вокальної культури студентів з урахуванням українських та китайських традицій.

Об'єкт дослідження – процес вокальної підготовки майбутніх учителів музики.

Предмет дослідження методичні аспекти формування вокальної культури майбутніх учителів музики на основі традицій Китаю та України.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати історичні передумови та стан розробки проблеми формування вокальної культури майбутнього вчителя музики в Китаї та в Україні.

2. Уточнити сутність, зміст, функції та конкретизувати структуру вокальної культури майбутнього вчителя музики.

3. Розробити критерії, показники та рівні сформованості вокальної культури студентів.

4. Дослідити принципові підходи та умови інтенсифікації навчання студентів вокальному мистецтву.

5. Розробити поетапну методику формування вокальної культури майбутніх учителів музики у процесі їх підготовки до практичної діяльності в умовах загальноосвітньої школи та експериментально перевірити її ефективність.

Теоретико-методологічною основою дослідження є наукові ідеї в галузі філософії, педагогіки, психології, мистецтвознавства, висновки сучасних міждисциплінарних досліджень щодо різних напрямів підготовки вчителів музики у педагогічному процесі вищої школи, визначення шляхів її оптимізації з позиції вокальної підготовки студентів до роботи у школах Китаю та України: праці видатних діячів науки та культури про роль мистецтва як засобу творення особистості (Б.Асаф'єва, Л.Виготського, Є.Назайкінського, В.Сухомлинського, Б.Яворського та ін.); психолого-педагогічні концепції теорії та практики розвитку здібностей (Л.Бочкарьова,

В.Петрушина, К.Платонова, В.Ражнікова та ін.); дослідження музичної культури Китаю як китайських учених (Аокі Масару, Бай Юнь-шен, Ван Говей, Ван Чао-вень, Лі Фан, Фан Дінь-Тан, Чень Лін-жуй та ін.), так і дослідників з інших країн світу (В.Алексеев, О.Васильченко, В.Виноградов, Р.Грубер, М.Михайлов, Л.Сакетті, М.Чулак і та ін.); науково-методичні праці у сфері вокального навчання китайських (Ян Хун Нянь, Ціо Ли, Ма Ге Шунь, Сюй Дин Чжун) та українських авторів (В.Антонюк, А.Болгарський, Н.Гребенюк, А.Зданович, Н.Малишева, А.Менабені, Ю.Юцевич та ін.); узагальнення досвіду українських музичних педагогів (О.Коренюк, А.Лашенка, А.Мартинюка, Г.Падалки, О.Рудницької, Т.Смирнової, О.Щолокової та ін.); дослідження механізмів вокальної підготовки майбутнього фахівця в педагогічних університетах (Л.Василенко, Л.Гавриленко, І.Гринчук, О.Маруфенко, А.Ткачук та ін.).

Методи дослідження. Для розв'язання поданих завдань, використано такі теоретичні та емпіричні методи: аналіз філософських, психолого-педагогічних, методичних та мистецтвознавчих досліджень, нормативних документів, а також реального досвіду викладачів вищих музично-педагогічних закладах із метою встановлення рівня теоретичного й практичного розв'язання проблеми дослідження; систематизація та узагальнення науково-теоретичних і дослідних даних; анкетування, бесіди, спостереження, обговорення, опитування; педагогічний експеримент; кількісний та якісний аналіз реального стану, відстеження динаміки отриманих результатів.

Організація дослідження. Дослідження здійснювалось протягом 2008-2011 років і охоплювало три етапи науково-педагогічного пошуку.

I етап (2008-2009 рр.) – опрацювання філософської, культурологічної, психолого-педагогічної й мистецтвознавчої літератури, змісту нормативних програм фахових дисциплін, існуючих підручників і навчальних посібників; розробка методологічних підходів дослідження, вивчення та аналіз шляхів вирішення проблеми в сучасній практиці. Аналіз педагогічного досвіду вокальної підготовки майбутніх учителів музики, визначення завдань, обґрунтування методики дослідження та добір його методів.

II етап (2009-2010 рр.) – вироблення психолого-педагогічних механізмів, дія яких визначала успішність функціонування досліджуваного феномену, розкриття специфіки предмету дослідження, формулювання принципів та педагогічних умов їх реалізації; розроблення програми та методики дослідження, визначення критеріїв та рівнів вокальної культури студентів. Проведення констатувального експерименту та апробація розробленої методики, узагальнення результатів котрого підтвердило доцільність подальшої розробки досліджуваної проблеми в системі вокальної підготовки майбутніх учителів музики.

III етап (2010-2011 рр.) – експериментальна перевірка ефективності розробленої методики; проведення проміжних зрізів у контрольній та

експериментальній групах; систематизація та узагальнення результатів; формулювання висновків дослідження, оформлення дисертації.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше:

розкрито сутність поняття «вокальна культура майбутнього вчителя музики на основі традицій Китаю та України»;

уточнено змістову конкретику формування вокальної культури студентів у процесі їх підготовки до продуктивної роботи в школах Китаю та України;

розроблено засоби комплексної діагностики стану вокальної підготовки майбутніх учителів музики;

визначено і розроблено компонентну структуру вокальної культури майбутніх учителів музики, а також критеріально-рівневу визначеність означеного феномена;

розроблено і впроваджено поетапну методику вокальної культури майбутніх учителів музики.

Практичне значення дослідження. Основні теоретичні положення дослідження та методичні рекомендації можуть бути використані як навчальний матеріал у курсах «Методика вокальної підготовки студентів», «Світова художня культура», у процесі індивідуальних занять з постановки голосу майбутніх учителів музики. Систематизація педагогічних знань, одержаних у системі європейської освіти, дозволяє інтегрувати їх в освітнє середовище КНР з урахуванням національних, ментальних та культурних особливостей. На базі дисертації можна сформувати методологічний курс з формування вокальної культури у процесі співацького навчання в середніх і вищих музичних навчальних закладах Китаю.

Апробація і впровадження результатів дисертації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження обговорювалися на II міжнародній науково-практичній конференції «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (Київ, 2009), I міжнародній науково-практичній конференції «Хорове мистецтво України та його подвижники» (Дрогобич, 2011); на всеукраїнській науково-практичній конференції: Всеукраїнському науковому семінарі «VIII Педагогічні читання пам'яті О.П.Рудницької» (Київ, 2010); Четвертій науково-практичній конференції «Формула творчості: Теорія і методика мистецької освіти» (Луганськ, 2011), на звітних наукових конференціях викладачів Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.Драгоманова (2009-2011).

Впровадження результатів дослідження здійснено у навчально-виховний процес Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.Драгоманова (довідка № 05-10/1052 від 21.06.2011 р.), Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (довідка №18-37/1267 від 05.04.2011 р.), Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету (довідка № 899 від 04.10. 2011 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка (довідка №1187, від 08.10. 2011 р.).

Публікації. Основні теоретичні положення та результати дослідження висвітлені у 5 одноосібних публікаціях автора, з них 3 у наукових фахових виданнях.

Структура і обсяг дисертації. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (182 найменування, з них 27 іноземними мовами). Основний текст дисертації складає 157 сторінок, загальний обсяг роботи – 189 сторінок. Робота містить 7 таблиць, 5 рисунків, що разом з додатками становить 18 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, розкрито методологічні та теоретичні основи вокальної культури майбутнього вчителя музики, охарактеризовано методи, показано наукову новизну, теоретичне та практичне значення одержаних результатів, наведено дані щодо апробації та впровадження результатів дослідження.

У першому розділі – *«Теоретико-методологічне дослідження вокальної культури студентів на основі китайських та українських традицій»* – зроблено ретроспективний аналіз художньо-педагогічних традицій розвитку вокальної культури студентів в Україні та виокремлено особливості традицій співацького мистецтва Китаю. Визначено роль вокальної культури у музично-педагогічній праці, подано характеристику сучасних здобутків педагогіки в цій галузі, наведено авторське розуміння сутності означеного феномена.

Вокальна культура майбутнього вчителя музики є важливою передумовою якості його викладацької діяльності та вищої мистецької освіти в цілому. У це поняття ми вкладаємо розуміння діяльнісного джерела існування фахівця, адже воно вимагає накопичення суми спеціальних теоретичних знань і практичних навичок, поглибленого ознайомлення з методичними засадами і сучасними технологіями обраної спеціальності, формування важливих моральних і фахових якостей особистості майбутнього учителя музики, сукупність яких дає можливість творчо-активно працювати у обраній музично-педагогічній сфері. У цю дефініцію ми також вкладаємо поняття якісної підготовленості майбутнього фахівця різних рівнів кваліфікації в галузі вокального мистецтва.

Специфіка музичної культури Китаю постійно привертає увагу як китайських учених (Аокі Масару, Бай Юнь-шен, Ван Го-вей, Ван Чао-вень, Лі Фан, Фан Дінь-Тан, Чень Лін-жуй та ін.), так і дослідників з інших країн світу (В.Алексєєв, О.Васильченко, В.Виноградов, Р.Грубер, М.Михайлов, Л.Сакетті, М.Чулакі та ін.). Але дослідження музичної культури Китаю до цього часу залишаються обмеженими. Численні спроби вивчення особливостей китайської музичної культури найчастіше обмежуються виокремленням деякої інформації з історії та теорії розвитку музичного

мистецтва в Китаї. Вокальне мистецтво, що є найбільш поширеним у Китаї досі залишається мало дослідженим.

Дослідники вокального навчання студентів в Україні (В.Антонюк, В.Багадуров, Л.Дмитрієв, Д.Люш, А.Саркисян, Г.Стасько, Р. Юссон, Ю.Юцевич) зазначають, що українська вокальна культура у навчальному процесі постає всеохоплюючою знаковою системою, що визначає цілком певні моделі етнокультурної діяльності вокального педагога та його учня у відповідності з метою і завданнями даного процесу, який забезпечує спадковість попередніх досягнень вокальної школи через їх збереження й трансляцію в майбутнє та існує у процесі «опредмечування й розпредмечування» знаків міжетнічного діалогу через особливості національної експресії. Основними ознаками китайської співацької виконавської школи є зміцнені засоби уособлення наступності та спадковості професійних й музично-естетичних установок діяльності у сфері вокального мистецтва.

Взаємозбагачення культурних зв'язків різних народів світу дає змогу більш ефективно розвивати мистецтво співу, що полягає у його здатності забезпечувати гармонію інтелектуального, емоційного розвитку особистості; сприяти вдосконаленню усіх її сутнісних сил, якостей та різноманітних здібностей, процесів мислення та творчої діяльності, зростанню внутрішнього потенціалу; розвивати її пізнавальну й творчу активність, емоційну чутливість, естетичні потреби і смаки; стимулювати прагнення до самовдосконалення.

Узагальнюючи та аналізуючи вищезазначене, вокальну культуру ми трактуємо як *здатність майбутнього вчителя музики до творчого високопрофесійного втілення художньо-образного змісту музичного твору шляхом ефективного використання комплексу вокально-виконавських знань, умінь та навичок. Вокальна культура як художньо-естетична категорія розглядається нами у рамках загальної музичної культури, що дозволяє виявити не лише загальні риси музичного мистецтва, специфіку народних традицій, але й визначити своєрідність кожної з них.* Вокальна культура ґрунтується на кращих унікальних традиціях національної виконавської майстерності, опанування якої дає змогу переносити її на умови співацького навчання учнів і закладення у них основ вокальної культури.

У другому розділі – *«Методичне забезпечення процесу формування вокальної культури майбутніх учителів музики з урахуванням українських та китайських традицій»* - визначено компонентну структуру вокальної культури студентів, представлено розробку критеріїв і показників означеного феномену, виокремлено місце вокальної підготовки у структурі фахової майстерності майбутнього вчителя музики.

Трактуючи вокальну культуру майбутніх учителів музики як здатність студента до творчого високопрофесійного утілення художньо-образного змісту музичного твору шляхом ефективного використання комплексу вокально-виконавських знань, умінь та навичок, що впливають на

ефективність технології навчально-виховного процесу, а також вбирають у себе особистісні передумови, що забезпечують його вмотивованість, цілеспрямованість, осмисленість, цілісність, ефективність та результативність, до складу компонентної структури досліджуваного феномену ми відносимо *мотиваційно-спрямований, когнітивно-оцінювальний, творчо-виконавський*.

Мотиваційно-спрямований компонент виражає інтерес та захопленість вокально-виконавською діяльністю, націленість на пізнання національних пісенних традицій та співацьке самовдосконалення. Когнітивно-оцінювальний компонент містить необхідну базу знань, умінь та навичок у сфері оволодіння вокальною культурою, вміння адекватно оцінити набутий виконавський досвід. Творчо-виконавський компонент виражає здатність до яскравого художньо-образного виконання вокальних творів на основі національних традицій.

Вокальне навчання студентів забезпечує визначена нами взаємодія *принципів*, а саме: принцип опори на національне спрямування вокального навчання; принцип забезпечення культуровідповідності вокального навчання студентів; принцип спонукання майбутніх учителів до творчого самовираження у процесі вокально-виконавської діяльності. Принцип *опори на національне спрямування* вокального навчання студентів відіграє основну роль тому, що він спрямовує становлення їх духовності, ціннісних орієнтацій, етнопедагогічних пріоритетів, музично-естетичних ідеалів, тощо. Опора на національні основи мистецького навчання в сучасних умовах означає формування у майбутніх учителів особливої професійної відповідальності за розповсюдження кращих зразків національного мистецтва в суспільстві. Принцип *забезпечення культуровідповідності вокального навчання* студентів передбачає таке змістове наповнення навчального процесу, в результаті якого мистецтво сприймається майбутніми учителями як культурна цінність та як надбання розвитку світової культури. У процесі вокального навчання студентів принцип забезпечення культуровідповідності дозволяє з правильних позицій оцінити історико-стильові особливості мистецьких творів, здійснити їх конкретний аналіз із погляду місця у художньому житті минулого та сучасного. Сучасні соціальні вимоги до фахового навчання майбутніх учителів музики забезпечує принцип *спонукання майбутніх учителів до творчого самовираження* у процесі вокально-виконавської діяльності. У процесі вокального навчання студентів цей принцип забезпечує стимулювання їх творчих проявів за допомогою спеціально орієнтованих прийомів і методів навчання, стимулювання потреб майбутніх учителів музики у творчому самовираженні при активній внутрішній позиції кожного студента.

Критеріями сформованості вокальної культури нами визначено: міра сформованості позитивного емоційно-мотиваційного ставлення до співацького навчання (показники: захопленість студентів вокально-виконавською діяльністю; бажання пізнавати закони вокальної майстерності

та прагнення вивчати співацькі традиції різних народів; наполегливість у навчанні й спрямованість на педагогічну працю); ступінь сформованості фахових знань та вміння оперувати прийомами вокальної роботи (мистецька ерудиція; знання культурних та вокальних, зокрема, національних традицій; розуміння спільних рис та відмінностей вокальних шкіл різних народів; знання основ вокального мистецтва (співацького дихання, звуковидобування, фразування та ін.) і методики вокального навчання школярів; розуміння методів вокально-виконавського відтворення художнього образу музичного твору); міра здатності студентів до варіативного опрацювання вокального матеріалу та створення яскравого художнього образу твору (сформованість вокальних умінь та навичок; здатність до створення виконавської інтерпретації вокального твору; уміння яскравого художнього виконання вокального твору перед учнівською аудиторією).

Формування вокальної культури студентів потребує наступного функціонального забезпечення, а саме: соціально-перетворювальну, пізнавально-евристичну, комунікативно-регулятивну, навчально-інформативну, виховну, естетичну, сугестивну, гедоністичну, мобілізаційно-організуючу функції.

Методичні основи вокальної культури майбутніх учителів музики згідно результатів дослідження ґрунтуються на вивченні особливостей навчально-виховного процесу в його цілісних вимірах і включають визначення: принципів підходів до змістової і структурної організації означеного процесу, з'ясування умов її ефективного здійснення, розробки методики формування вокальної культури студентів у навчальному процесі, забезпечення фахової компетентності майбутніх учителів, яка виражена повнотою і системністю становлення індивідуального фонду педагогічних і мистецьких знань. Принципові підходи до навчання студентів співацького мистецтва базуються у дослідженні на умовах, що передбачають: *комплексність* використання різних мистецьких підходів до усвідомлення і засвоєння студентами специфіки художньої мови вокального мистецтва; *залежність* розвитку особистісних і фахових якостей майбутнього вчителя музики від педагогічної спрямованості викладання вокальних дисциплін; *інтегрованість* у засвоєнні знань, умінь і навичок у сфері вокальної діяльності; *методичну послідовність* у набутті студентами вокальних умінь та навичок; *цілісність* вокальної підготовки та формування практичних умінь роботи з школярами.

Формування вокальної культури майбутнього вчителя музики забезпечують визначені нами педагогічні умови, а саме: забезпечення гуманістичної спрямованості навчання майбутніх учителів музики; стимулювання інформаційної самостійності студентів; надання переваги творчим способам навчання музики; актуалізація навчального досвіду майбутніх учителів музики; створення мистецько-просвітницького середовища.

У третьому розділі дисертаційного дослідження – «Дослідно-експериментальна робота з формування вокальної культури майбутніх фахівців на основі українських та китайських традицій» – систематизовано та узагальнено результати педагогічного експерименту (констатувальний, формувальний, контрольний етапи). На основі розроблених критеріїв та показників досліджуваного феномена визначено рівні сформованості вокальної культури китайських студентів, апробовано експериментальну методику формування вокальної культури на основі традицій Китаю та України, доведено її ефективність засобами порівняльного аналізу отриманих результатів у контрольній та експериментальній групах.

Мета констатувального експерименту полягала у з'ясуванні реального стану сформованості вокальної культури майбутніх учителів музики КНР, визначенні рівнів сформованості вокальної культури студентів музично-педагогічних факультетів вищих навчальних закладів з наданням якісних та кількісних характеристик.

Відповідно до визначених критеріїв та показників у результаті констатувального експерименту було встановлено ознаки високого, середнього та низького рівнів сформованості вокальної культури майбутніх учителів музики КНР:

високий рівень вокальної культури передбачає розвиненість мотивів музично-навчальної діяльності студентів, яскраву вираженість та спрямованість мотивів навчання на вокальну підготовку; високий інтерес студентів до вокального навчання та прагнення їх до глибокого вивчення вокального мистецтва своєї країни та інших народів; високу зацікавленість студентів майбутньою музично-педагогічною діяльністю, сформованість установки майбутніх учителів на саморозвиток і фахове зростання. Згідно показників когнітивно-оцінювального компоненту, цей рівень передбачає наявність широкої мистецької ерудиції студентів, глибоких та систематизованих знань у галузі вокального виконавства, розуміння вокальної техніки, знання анатомо-фізіологічних основ роботи голосового апарату співака та готовність студентів до пізнавально-пошукової діяльності задля поглиблення вокальної компетентності, розширення мистецького тезаурусу. За показниками творчо-виконавського компоненту, високий рівень сформованості вокальної культури студентів має відображати володіння вокальними вміннями та навичками співацького дихання, звуковидобування, фразування; вміння студентів створювати виконавську інтерпретацію вокального твору, творчо втілювати художній образ у власному виконанні з дотриманням стильових засад художньо-виконавського процесу та яскраво демонструвати його учнівській аудиторії.

Середній рівень сформованості вокальної культури майбутніх учителів музики визначається за досить вираженими показниками мотиваційно-спрямованого компоненту, наявністю потреби студентів вивчати національне та світове мистецтво. Схильність до вокального навчання, природні здібності студентів забезпечують певний рівень володіння вокальною технікою. Однак,

студенти цього рівня сформованості вокальної культури не достатньо орієнтуються у питаннях вокального виконавства, стильових та жанрових особливостях виконавської інтерпретації і потребують допомоги викладача у визначенні художнього напрямку музичного твору та виражальних засобів створення художнього образу. Студенти потребують педагогічного керівництва у вокально-виконавській діяльності, допомоги викладача у визначенні репертуару та основних позицій його опрацювання. Певний прояв особистісного інтересу до музично-педагогічної діяльності спричиняє недостатність знання вокального педагогічного репертуару та особливостей вокальної роботи з учнями шкільного віку.

Низький рівень сформованості вокальної культури студентів визначається за виявленими недостатньо спрямованими мотивами навчання на вокальне виконавство, поверховими інтересами до вокального мистецтва. Навчальна діяльність таких студентів здебільшого пов'язується із ситуативною необхідністю, бажанням отримати вищу освіту та іншими мотивами, не пов'язаними із прагненням до професійного зростання, самовдосконалення у вокально-виконавській та майбутній музично-педагогічній діяльності. Студенти мало орієнтуються у питаннях теорії та технології постановки голосу, мають мозаїчні знання щодо художніх напрямків мистецтва музики, що спричиняє хаотичність пояснення музичних образів, невміння узагальнювати художній матеріал, створювати власну інтерпретацію вокального твору. Студенти володіють лише елементарними вокальними уміннями та навичками, постійно потребують допомоги викладача в опрацюванні навчального матеріалу. Такі студенти потребують особливої уваги з боку викладача, допомоги в самоорганізації навчальної діяльності.

Констатувальний експеримент з визначення стану сформованості вокальної культури майбутніх учителів музики було проведено на базі Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди, Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка. Констатувальний експеримент охопив 236 респондентів. У результаті констатувального діагностування було виявлено 21,5% високого, 52,4% середнього і 26,1% низького рівнів сформованості вокальної культури майбутніх учителів музики. Це засвідчило, що даній проблемі у навчальному процесі не було приділено достатньої уваги.

У процесі дослідження було розроблено спеціальну методiku формування вокальної культури на основі традицій Китаю та України, що ґрунтувалася на гуманістичному, особистісному, діяльнісному, творчо-спрямованому і аксіологічному підходах; передбачала розвиток інтегративних компонентів вокальної культури (мотиваційно-спрямованого, когнітивно-оцінювального, творчо-виконавського) на основі використання педагогічних умов: забезпечення гуманістичної спрямованості навчання

майбутніх учителів музики; стимулювання інформаційної самостійності студентів; надання переваги активно-творчим способам навчання музики; актуалізації навчального досвіду майбутніх учителів; створення мистецько-просвітницького середовища.

На формувальному етапі експерименту здійснювалось: розширення мотиваційної сфери майбутніх учителів музики, а саме: інтересу до співацьких традицій і вокально-сценічної діяльності, цілеспрямованості у її досягненні та потребі у фаховому самовдосконаленні; творче засвоєння навчально-методичного, вокально-виконавського досвіду студентів, актуалізація вокальних знань; стимуляція творчого потенціалу та здібностей майбутніх учителів, розвиток умінь творчо застосовувати фахові здобутки на практиці. Методика передбачала проведення поетапної педагогічної роботи у такій послідовності: перший етап – інформаційно-орієнтаційний, другий етап – операційно-поглиблювальний, третій етап – аналітико-креативний.

Інформаційно-орієнтаційний етап спрямовувався на формування мотиваційно-спрямованого та когнітивно-оцінювального компонентів вокальної культури, передбачав накопичення теоретичної бази знань вокальних традицій українського та китайського народів. На цьому етапі використовувалися методи бесіди, дискусії, творчих завдань, створення ситуацій вибору, що сприяли формуванню уявлень еталонного співу.

Операційно-поглиблювальний етап передбачав опанування студентами вокальних умінь та навичок, вивчення виконавського досвіду видатних співаків України та Китаю, орієнтував майбутніх учителів музики на вокальне самовдосконалення. Ці завдання вирішувалися методами артикуляційної гімнастики, вокального тренінгу, спеціально розроблених творчих вправ.

Аналітико-креативний етап спрямовувався на формування творчо-виконавського компоненту вокальної культури студентів, передбачав розвиток умінь адекватно оцінювати свій власний вокально-виконавський досвід, визначати проблеми власного виконання музики та шляхи їх розв'язання, розвиток здатності до яскраво-образного відтворення художнього змісту вокальних творів та вміння донести створений образ до учнівської аудиторії.

Даний етап формування вокальної культури майбутнього вчителя музики проходив в умовах педагогічної практики і передбачав формування професійної здатності донести створений вокальний образ до учнівської аудиторії, розвиток умінь працювати з дітьми над вокальним виконанням музичних творів, розуміння охорони дитячого голосу, рефлексивного аналізу власних виконавських та педагогічних дій, що вирішувалося інтерактивними методами, самостійного добору музичного матеріалу для показу учнівській аудиторії, самостійної підготовки та проведення уроків музики у школі з демонстрацією вокальних творів у власному виконанні, обговорення результатів проведених уроків, планування творчих завдань та їх оцінювання.

Для співставлення двох рядів вибіркових значень за частотою появи певної ознаки нами був використаний критерій Фішера φ^* (кутове

перетворення Фішера). Цей критерій можна застосовувати для оцінювання відмінностей в будь-яких двох вибірках, як залежних так і незалежних, а також порівнювати показники однієї вибірки, виміряні в різних умовах. Нами був застосований критерій Фішера для перевірки гіпотези про те, що рівні сформованості вокально-сценічної майстерності студентів під час констатувального та формувального експериментів відрізняються суттєво.

Після завершення формувального експерименту було проведено прикінцевий зріз, який виявив позитивні зміни у досягнутих рівнях сформованості вокальної культури майбутніх учителів музики на основі традицій Китаю та України.

Порівняльний аналіз отриманих експериментальних даних дозволяє висунути наступні гіпотези:

1) рівні сформованості вокальної культури в контрольній групі не зазнали суттєвих змін;

2) низький та високий рівні сформованості вокальної культури в експериментальній групі змінились суттєво — частка студентів з низьким рівнем суттєво зменшилась, а з високим — зросла; при цьому частка студентів з середнім рівнем сформованості вокальної культури суттєво не змінилась.

Для перевірки цих гіпотез застосуємо критерій Фішера.

Таблиця 1

Результати обробки експериментальних даних

	Рівні					
	Низький		Середній		Високий	
Контрольна група						
Долі одиниці	0,261	0,248	0,524	0,542	0,215	0,210
Кутове перетворення	1,0277	1,0012	1,4853	1,5137	0,9310	0,9199
Спостережуване значення критерію φ^*	0,1874		0,2006		0,0782	
Ймовірність спостережуваного значення за критерієм Стьюдента	0,8517		0,8414		0,9378	
Значущість з якою приймається пряма гіпотеза (про наявність суттєвих змін в рівнях сформованості)	0,1483		0,1586		0,0622	
Експериментальна група						
Долі одиниці	0,278	0,088	0,516	0,562	0,206	0,350
Кутове перетворення	1,0615	0,5937	1,4727	1,5451	0,9110	1,1959
Спостережуване значення критерію φ^*	3,3082		0,5120		2,0148	
Ймовірність спостережуваного значення за критерієм Стьюдента	0,0013		0,6098		0,0466	

Значущість з якою приймається гіпотеза про наявність суттєвих змін	0,9987	0,3902	0,9534
--	--------	--------	--------

У результаті статистичної перевірки результатів, можна зробити висновок, що в контрольній групі не відбулось суттєвих змін в прояві досліджуваних рівнів сформованості вокальної культури. Відмінності між ними до та після проведення експерименту є статистично незначущими — ймовірності, з якими приймається гіпотеза про наявність суттєвих змін становлять 0,1483, 0,1586 та 0,0622 для низького, середнього та високого рівнів відповідно.

В експериментальній групі зміни у прояві високого та низького рівнів є суттєвими. З ймовірностями 0,9987 для низького та 0,9534 для високого приймається гіпотеза про суттєві зміни часток студентів, що мали відповідні рівні. Отже, з ймовірністю близькою до 1 можна стверджувати, що доля студентів, що мали низький рівень сформованості вокальної культури до експерименту, суттєво зменшилась, а доля студентів з високим рівнем суттєво зросла. Частка студентів з середнім рівнем сформованості вокальної культури в експериментальній групі суттєво не змінилась.

Таким чином, якісний та кількісний аналіз результатів формувального експерименту, порівняння отриманих даних у контрольній та експериментальній групах засвідчили зростання динаміки рівнів вокальної культури студентів експериментальної групи, а отже – дієвість та ефективність впровадження методики формування вокальної культури на основі традицій України та Китаю.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведене теоретичне узагальнення та нове вирішення проблеми вокальної культури студентів у системі музично-педагогічної освіти України, що знайшло відображення у теоретичному обґрунтуванні методичних засад означеного феномену, розробці та експериментальній перевірці поетапної методики вокальної культури майбутніх учителів музики. Проведене дослідження та виконання всіх поставлених завдань дали підстави зробити такі висновки:

1. Сучасний стан вокального навчання в Китаї засвідчує, що дослідниками ретельно вивчаються проблеми вокального навчання фахівців, а саме: методики сольного та ансамблевого співу; новітні технології співацької діяльності; формування психологічних якостей вокалістів. Значно меншим є доробок китайських науковців з визначення основних принципів вокальної культури, методології співацького навчання, а також вирішення питань вокальної підготовки студентів до продуктивної діяльності. Аналіз музично-педагогічних підходів та методичних прийомів українських музикантів-вокалістів різних поколінь дає право говорити про спадкоємність та тісний зв'язок їхніх методик. Основними принципами, покликаними вирішувати

музично-педагогічні завдання вокального навчання доцільно визначити: гармонійний розвиток музично-творчих здібностей студентів-вокалістів у процесі розвитку загальної вокальної культури; всебічний розвиток індивідуальних якостей вокалістів, їх самостійності та творчої активності; виховання високих духовних художньо-естетичних потреб особистості студента; формування компетентності студентів у процесі співацької діяльності; виховання відповідального та свідомого ставлення до обраної професії.

2. Взаємозбагачення культурних зв'язків різних народів світу дає змогу більш ефективно розвивати мистецтво співу, що полягає у його здатності забезпечувати гармонію інтелектуального, емоційного розвитку особистості; сприяти вдосконаленню усіх її сутнісних сил, якостей та різноманітних здібностей, процесів мислення та творчої діяльності, зростанню внутрішнього потенціалу; розвивати її пізнавальну й творчу активність, емоційну чутливість, естетичні потреби і смаки; стимулювати прагнення до самовдосконалення. Узагальнюючи та аналізуючи вищезазначене, вокальну культуру ми трактуємо як *здатність майбутнього вчителя музики до творчого високопрофесійного втілення художньо-образного змісту музичного твору шляхом ефективного використання комплексу вокально-виконавських знань, умінь та навичок. Вокальна культура як художньо-естетична категорія розглядається нами у рамках загальної музичної культури, що дозволяє виявити не лише загальні риси музичного мистецтва, специфіку народних традицій, але й визначити своєрідність кожної з них.* Вокальна культура ґрунтується на кращих унікальних традиціях національної виконавської майстерності, опанування якої дає змогу переносити її на умови співацького навчання учнів і закладення у них основ вокальної культури.

3. Структура досліджуваного феномена складається з *мотиваційно-спрямованого, когнітивно-оцінювального, творчо-виконавського* компонентів. Мотиваційно-спрямований компонент виражає інтерес та захопленість студентів вокально-виконавською діяльністю, націленість на пізнання національних пісенних традицій та співацьке самовдосконалення. Когнітивно-оцінювальний передбачає наявність необхідної бази знань, умінь та навичок у сфері вокального мистецтва, вміння адекватно оцінити набутий виконавський досвід. Творчо-виконавський виражає здатність до втілення художньо-образного змісту вокальних творів на основі національних традицій. Формування вокальної культури студентів потребує наступного функціонального забезпечення, а саме: соціально-перетворювальну, пізнавально-евристичну, комунікативно-регулятивну, навчально-інформативну, виховну, естетичну, сугестивну, гедоністичну, мобілізаційно-організуючу функції.

4. Критеріями сформованості вокальної культури нами визначено: *міру сформованості позитивного емоційно-мотиваційного ставлення до співацького навчання* (показники: захопленість студентів вокально-виконавською діяльністю; бажання пізнавати закони вокальної майстерності;

прагнення вивчати співацькі традиції різних народів; наполегливість у навчанні; спрямованість на педагогічну працю); *ступінь сформованості фахових знань та вміння оперувати прийомами вокальної роботи* (мистецька ерудиція; знання культурних та вокальних, зокрема, національних традицій; розуміння спільних рис та відмінностей вокальних шкіл різних народів; знання основ вокального мистецтва (співацького дихання, звуковидобування, фразування) та методики вокального навчання школярів; розуміння методів вокально-виконавського відтворення художнього образу музичного твору); *міра здатності студентів до варіативного опрацювання вокального матеріалу та створення яскравого художнього образу твору* (сформованість вокальних умінь та навичок; здатність до створення виконавської інтерпретації вокального твору; уміння яскравого художнього виконання вокального твору перед учнівською аудиторією).

5. Методичні аспекти вокальної культури майбутніх учителів музики згідно результатів дослідження ґрунтуються на вивченні особливостей навчально-виховного процесу в його цілісних вимірах і включають визначення: принципів підходів до змістової і структурної організації означеного процесу, з'ясування умов її ефективного здійснення, розробки методики формування вокальної культури студентів у навчальному процесі, забезпечення фахової компетентності майбутніх учителів, яка виражена повнотою і системністю становлення індивідуального фонду педагогічних і мистецьких знань. Принципові підходи до навчання студентів співацького мистецтва базуються в дослідженні на умовах, що передбачають: *комплексність* використання різних мистецьких підходів до усвідомлення і засвоєння студентами специфіки художньої мови вокального мистецтва; *залежність* розвитку особистісних та фахових якостей майбутнього вчителя музики від педагогічної спрямованості викладання вокальних дисциплін; *інтегрованість* у засвоєнні знань, умінь і навичок у сфері вокальної діяльності; *методичну послідовність* у набутті студентами вокальних умінь та навичок; *цілісність* вокальної підготовки та формування практичних умінь роботи з школярами.

6. Проведений констатувальний експеримент дозволив виявити *рівні* вокальної культури студентів, а саме: високий, середній та низький. За зведеними результатами констатувального експерименту було виявлено серед досліджуваних 21, 5% високого рівня вокального навчання; 52, 4% середнього рівня і 26, 1% низького рівня. Методика формування вокальної культури студентів мала таку послідовність педагогічної роботи даного напрямку: перший етап – інформаційно-орієнтаційний; другий етап – операційно-поглиблюваний; третій етап – аналітико-креативний.

7. У результаті статистичної перевірки прикінцевих результатів, можна зробити висновок, що в контрольній групі не відбулось суттєвих змін в прояві досліджуваних рівнів сформованості вокальної культури. Відмінності між ними до та після проведення експерименту є статистично незначущими — ймовірності, з якими приймається гіпотеза про наявність суттєвих змін

становлять 0,1483, 0,1586 та 0,0622 для низького, середнього та високого рівнів відповідно. В експериментальній групі зміни у прояві високого та низького рівнів є суттєвими. З ймовірностями 0,9987 для низького та 0,9534 для високого приймається гіпотеза про суттєві зміни часток студентів, що мали відповідні рівні. Отже, з ймовірністю близькою до 1 можна стверджувати, що доля студентів, що мали низький рівень сформованості вокальної культури до експерименту, суттєво зменшилась, а доля студентів з високим рівнем суттєво зросла. Частка студентів з середнім рівнем сформованості вокальної культури в експериментальній групі суттєво не змінилась. Результати проведеної дослідно-експериментальної роботи дали можливість зафіксувати позитивну динаміку формування вокальної культури студентів на основі традицій Китаю та України.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів визначеної проблеми. Подальшого вивчення потребує розробка принципів вокальної культури студентів-співаків, а також порівняльний аналіз давніх національних традицій і сьогодення.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Вей Лімін. Формування вокальної культури студентів інститутів мистецтв на засадах художньо-мистецьких традицій/Вей Лімін //Молодь і ринок: щоквартальний науково-педагогічний та економічний журнал Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. – Дрогобич: ДДПУ, 2011. – Вип. № 10 (81) – С. 159-163.
2. Вей Лімін. Критерії діагностики сформованості вокальної культури майбутніх учителів музики КНР /Вей Лімін //Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки. - № 7 (218). – Луганськ: ЛНУ, 2011. – Частина II. – С. 23-27.
3. Вей Лімін. Методика формування вокальної культури майбутнього вчителя музики /Вей Лімін //Наукові записки: зб. наук. праць. – К.: Вид-во Нац. пед. університету імені М.П. Драгоманова, 2011. – Вип. LXXXVI (96). – С. 29-35.
4. Вей Лімін. Культурні традиції у підготовці китайських студентів до співацької діяльності /Вей Лімін //Національно-культурний простір України ХХІ ст.: стан і перспективи» - К.: НАКККіМ, 2010. – 508 с. – С. 339-344.
5. Вей Лімін. Музичне навчання майбутніх учителів музики на основі традицій Китаю та України /Вей Лімін //Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей (зб. матер. VII педагогічно-мистецьких читань пам'яті професора О.П. Рудницької. – Чернівці: Зелена Буковина, 2010. – С. 154-155.

АНОТАЦІЇ

Вей Лімін. Формування вокальної культури майбутніх учителів музики на основі традицій Китаю та України. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – Київ, 2011.

У дисертації досліджується актуальна проблема формування вокальної культури студентів інститутів мистецтв та музично-педагогічних факультетів педагогічних університетів, у ній наведено авторське розуміння сутності означеного феномена. Вокальна культура розглянута у рамках загальної музичної культури як художньо-естетична категорія, що дозволяє виявити не лише загальні риси музичного мистецтва, специфіку народних традицій, але й визначити своєрідність кожної з них. Вокальна культура ґрунтується на кращих унікальних традиціях національної виконавської майстерності, опанування якої дає змогу переносити її на умови співацького навчання учнів і закладення у них основ вокальної культури.

Визначено структуру досліджуваного феномена складається з мотиваційно-спрямованого, когнітивно-оцінювального, творчо-виконавського. Мотиваційно-спрямований компонент виражає інтерес та захопленість вокально-виконавською діяльністю, націленість на пізнання національних пісенних традицій та співацьке самовдосконалення. Когнітивно-оцінювальний компонент містить необхідну базу знань, умінь та навичок у сфері оволодіння вокальною культурою, вміння адекватно оцінити набутий виконавський досвід. Творчо-виконавський компонент виражає здатність до втілення художньо-образного змісту вокальних творів.

Методика формування вокальної культури студентів мала таку послідовність педагогічної роботи даного напрямку: інформаційно-орієнтувальний; другий етап - операційно-поглиблений; третій етап – аналітико-креативний. Результати проведеного дослідження допомогли визначити основні методи формування вокальної культури студентів на основі китайських та українських традицій.

Ключові слова: вокальна культура, мистецькі традиції Китаю та України, компонентна структура, поетапна методика.

Вей Лимин. Формирование вокальной культуры будущего учителя музыки на основе традиций Китая и Украины. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика музыкального обучения. – Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова. – Киев, 2011.

Диссертация посвящена актуальной проблеме формирования вокальной культуры студентов институтов искусств и музыкально-педагогических факультетов педагогических университетов, в ней представлено авторское

понимание сущности выделенного феномена. Вокальная культура исследована в рамках общей музыкальной культуры как художественно-эстетической категории. Это позволило выявить не только общие черты музыкального искусства, специфику народных традиций, но и определить своеобразность каждой из них. Вокальная культура базируется на лучших уникальных традициях национального исполнительского мастерства, что создает возможность успешно влиять на певческое обучение учеников общеобразовательных школ и воспитание у них основ вокальной культуры.

Компонентная структурированность вокальной культуры будущих учителей музыки состоит из мотивационно-направленного, когнитивно-оценивающего и творчески-исполнительского. Мотивационно-направленный компонент выражает заинтересованность вокально-исполнительской деятельностью, нацеленностью на познание национальных песенных традиций и певческое самоусовершенствование. Когнитивно-оценивающий компонент содержит необходимую базу знаний, умений и навыков в сфере овладения вокальной культурой, умения адекватно оценивать приобретенный исполнительский опыт. Творчески-исполнительский компонент выражает способность к воплощению художественно-образного содержания вокальных произведений.

Методические основы вокальной культуры будущих учителей музыки согласно результатам исследования базируются на изучении особенностей учебно-воспитательного процесса в целостных измерениях и включают следующие определения: наличие принципиальных подходов к содержательной и структурной организации учебно-воспитательного процесса, а также разработка условий её эффективного функционирования, внедрение поэтапной методики формирования вокальной культуры студентов в процессе обучения, обеспечения профессиональной компетентности будущих учителей, которая выражена полнотой и системностью становления индивидуального фонда педагогических и художественных знаний. Принципиальные подходы к обучению студентов вокальному искусству трактуются в исследовании как обобщенные теоретико-методологические позиции и предполагают: комплексность использования различных художественных подходов к осознанному усвоению студентами специфики художественного языка вокального искусства; зависимость развития личностных и профессиональных качеств будущих учителей музыки от педагогической направленности преподавания вокальных дисциплин; интеграцию в освоении знаний, умений и навыков в сфере вокальной деятельности; методическую последовательность в приобретении студентами певческих умений; целостность вокальной подготовки будущих учителей и формирования практических умений работы с школьниками.

Методика формирования вокальной культуры будущих учителей музыки была представлена следующими этапами: информационно-ориентированным, операционно-углубленным, аналитико-креативным. Проверку результативности проведенного формирующего эксперимента сделано на основе сравнения начального и заключительного диагностирования.

Результаты проведенной экспериментальной работы позволили зафиксировать позитивную динамику формирования вокальной культуры будущих учителей музыки.

Wei Liming. Formation of vocal culture of future music teachers based on the traditions of China and Ukraine. - Manuscript.

Thesis for the degree of candidate of pedagogical sciences, specialty 13.00.02 - Theory and Methods musical training. - National Pedagogical University named after N.P. Drahomanov. - Kyiv, 2011.

The thesis examines the actual problem of vocal students of institutions of culture and arts of Music and Faculty of Pedagogical Universities in it are the author's understanding of definite phenomenon. Vocal culture is considered in the framework of the culture as artistic and aesthetic category that can detect not only the general features of music, specific traditions, but also to define the uniqueness of each. Vocal culture is based on the best traditions of national unique performance skills, mastery of which enables you to transfer it to the singers provided for students and lay the foundations of their vocal culture. Determined the structure of the studied phenomenon consists of directional motivational, cognitive-evaluation, creatively-performing. Motivation and aims component expresses interest and enthusiasm for vocal performance in activities aiming at the knowledge of national traditions and singing singers cultivation.

Cognitive-evaluative component contains the necessary knowledge base and skills in the mastery of vocal culture, the ability to adequately assess gained performing experience. Creatively-performing component expresses the ability to translate artistic and imaginative content of vocal works.

Method of forming vocal culture of the students had the consistency of the direction of educational work: Information oriyentuvalny the second phase - operational and depth, the third stage - the analytical and creative. Results of the study helped identify the main methods of vocal culture of the students on the basis of Chinese and Ukrainian traditions.

Keywords: vocal culture, artistic traditions of China and Ukraine, component structure, phasing technique.